

# Klass, rumslig segregation och livskvalitet i två svenska städer

Terence Fell, Bozena Guziana & Ingemar Elander

## **Class, Spatial Segregation and Residents' Life Chances in Two Swedish Cities**

Against a background of decades of spatial class segregation in Sweden and elsewhere, and with the Swedish city as our empirical base, we demonstrate how class position effects residents' life chances defined here as *health, security, participation, and education*. By comparing the circumstances of affluent neighbourhoods in both cities with those of disadvantaged neighbourhoods we elucidate important changes in a modern city's class hierarchy like increased social polarization. We conclude, firstly, that those neighbourhoods that change class position do so slowly and are becoming predominantly middle class. Secondly, we show that the situation in both cities' low income neighbourhood category varies dramatically. Finally, and in contradiction with mainstream urban theory, we infer that growing social inequality is not always detrimental to the lives of residents in disadvantaged neighbourhoods.

## Inledning

It has long been a scientific fact and predicament that in most cities of the world there are neighbourhoods of astounding affluence and neighbourhoods of persistent (and often deepening) poverty, often side by side. Life chances will, of course, be very different for residents of these very different neighbourhoods, but stating the obvious and 'controlling' for various externalities (especially popular among statistically oriented urban sociologists) does not explain why such urban inequality exists (Slater 2013: 369)

En i forskning vanlig uppfattning är sedan länge att rumsliga uttryck för klass-segregation är synligare på andra sidan Atlanten än i Västeuropa (Burgess 1928; Miller 1958; Musterd 2005; Préteceille 2009). Denna bild motsägs emellertid av

Terence Fell är lektor i statsvetenskap vid Avdelningen för ekonomi och statsvetenskap, Mälardalens högskola; Bozena Guziana är lektor i miljöteknik vid Avdelningen för energi och teknik, Mälardalens högskola; Ingemar Elander är professor emeritus i statsvetenskap vid Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, Örebro universitet och Mälardalens högskola.

E-post: [terence.fell@mdh.se](mailto:terence.fell@mdh.se); [bozena.guziana@mdh.se](mailto:bozena.guziana@mdh.se); [ingemar.elander@oru.se](mailto:ingemar.elander@oru.se)

en rad studier som visar att det skett avgörande förändringar i de urbana segregationsmönstren i tretton europeiska huvudstäder, däribland Stockholm (red. Tammaru, Marcinczak, et. al., 2016; se även Björklund & Jäntti, 2011; OECD 2011; Salonen, 2012; Andersson & Hedman 2016). I Sverige har utvecklingen nu gått så långt i polariserande riktning att polisen kategoriserat ett femtiotal områden som "utsatta", det vill säga, områden som har en "låg socioekonomisk status" och "hög kriminell påverkan på lokalsamhället". Av dessa bedöms 15 vara "särskilt utsatta" där det krävs "gemensamma insatser från flera samhällsaktörer för att komma till rätta med existerande problem" (Polisen 2015; se även Edling 2015;). I den politiska debatten har även ledande borgerliga politiker använt begreppet "klass" och talat om framväxten av "en ny permanent underklass som består av lågutbildade invandrare" (Dagens Nyheter 2017), ofta bosatta i dessa områden.

Med fokus på perioden 1991–2008 lyfter Andersson och Hedman (2016) fram Scarpas (2013) slutsats att den ökande bostadssegregationen mer beror på stadens socioekonomiska ojämlikhet än den enskildes egna val. I likhet med denna urbanforskning förklarar vi segregationsmönster utifrån klassmässiga faktorer (Bråmås 2011; Östh, Malmberg & Andersson 2015; Andersson & Hedman 2016). Klasskillnaderna förstärks av förändringar i boendemönster där medelklassen bosätter sig i "finare" stadsdelar medan stadens marginaliserade, fattiga invånare hänvisas till andra, nedgångna eller utsatta stadsdelar, ofta i stadens utkant, eller som ibland (till exempel Milano eller Malmö) i en central del av staden (Petsimeris & Rimoldi 2016; Salonen 2012).

Som Loïc Wacquant framhållit i sitt uppmärksammade arbete *Urban Outcasts* (2008) är det som brukar kallas rumslig segregation ett uttryck för urban "degradering" eller "förvisning", och "gentrifiering". Segregation handlar alltså inte ytterst om plats och boende utan är ett uttryck för klasskillnader och därmed rådande maktförhållanden i staden. Det finns en tydlig, klassbestämd områdeshierarki där vissa stadsdelar anses vara finare än andra. Till detta måste också läggas betydelsen av *etnicitet*, i synnerhet den ofördelaktiga särbehandlingen av invandrade (Brunnberg & Darvishpour 2016; Molina 2005). Även om klass och etnisk bakgrund i hög grad bestämmer *var* människor bor, är det *inte* stadsdelen/bostadsområdet de bor i som är grundläggande *orsak* till deras socioekonomiska position (Slater 2013: 368).

Etnicitet har på senare tid varit ett återkommande tema i forskning om boendesegregation (se till exempel flera bidrag i Andersson, Bengtsson, et. al., 2016, och i Bengtsson, Myrberg, et. al., 2016). En konsekvens av detta är att "utsatta stadsdelar" stått i fokus både i forskning och politik, inte "hela staden". Med hjälp av klassanalys kan vi i stället beskriva segregationens karaktär i ett vidare perspektiv, det vill säga både i relation till områdenas klasspositioner och de boendes livskvalitet. Med klass menar vi i artikeln ett skikt av befolkningen som lever under liknande socioekonomiska omständigheter.

Vår definition utgår från individernas förvärvsinkomst, inte yrke eller habitus.<sup>1</sup> Denna definition av klass är utgångspunkt för vår empiriska studie av den rumsliga segregationen i två städer. Betoningen ligger på *områdenas klassposition* och inte på *individernas klassbakgrund*.<sup>2</sup> Områden som är klassmässigt åtskilda från varandra präglas av olika sociala perspektiv och dålig kommunikation dem emellan (Young 2000: 196).

Utvecklingen i Sveriges största städer där de mindre bemedlade invånarna oftast bor i stadens mer perifera områden (Malmö undantagen), och där det sker en fortgående social polarisering med starka etniska inslag, styrker tesen att Sverige inte kan undantas från kategorin länder där det förekommer rumslig klassegregation. Utvecklingen följer ett känt mönster. Å den ena sidan, ser vi spektakulära nyinvesteringar i attraktiva lägen där boendekostnaderna blir höga, å den andra sidan sammanträngs arbetslösa och fattiga människor till områden i stadens ytterområden, vanligen med en stark kulturell och språklig blandning (Andersson 2013).<sup>3</sup> Uttryck som "rikemansgetton" (Kultiration 2007), "utanförskapsområden" (Rojas 2014), "no-go zones" (Amin 2002), och de officiella kategorierna "utsatta områden"/"särskilt utsatta områden" (Polisen 2017), avslöjar att social polarisering blivit ett etablerat fenomen också i ett land som haft ambitionen att vara ett förhållandevis sammanhållet välfärds-samhälle. Då forskare skiftat fokus, från de svenska storstäderna (Andersson & Bråmås 2004; Andersson 2006; Andersson, Bråmås & Holmquist 2010) till den mellanstora staden (Bråmås 2011; Östh, Malmberg & Andersson 2015; Andersson & Hedman 2016), kan vi konstatera att en liknande utveckling sker även i städer som Eskilstuna och Västerås (Fell & Guziana 2016).

Med utgångspunkt i tidigare forskning om klassegregation och med fokus på stadsdelsutveckling i två jämförbara mellansvenska städer undersöker vi vilken betydelse en stadsdels klassposition har för medborgarens livskvalitet, definierad som hälsa, upplevd trygghet, vilja att delta i den demokratiska processen och möjlighet för ungdomar att etablera sig på arbetsmarknaden. Artikelns empiriska

1 En tidig studie av urban segregation i mellanstora svenska städer är Berth Danermarks avhandling *Klass, inkomst, boende. Om segregationen i några kommuner* från 1983. Efter en ingående jämförelse av segregationsmönster i Karlstad, Norrköping och Örebro identifieras nio klasser (Danermark 1983: 60–61). Då vårt fokus ligger på området och inte individen är det mer rationellt att aggregera förvärvsinkomst för området än att ta reda på samtliga boendes yrkestitlar.

2 Det finns alltid en tendens att traditionerna från Marx och Weber möts och berikar varandra. Så är också fallet i denna studie. Vår operationalisering av klass som förvärvsinkomst har en marxistisk betoning medan vårt fokus på livskvalitet är i grunden Weberiansk i bemärkelsen att klassposition antas påverka de boendes livschanser. Denna ansats går under beteckningen "integrerad klassanalys" (Hörnqvist 2016: 46–47).

3 Ett tidens tecken är att den senaste bomässan i Sverige, i Vallaområdet (Linköping) "inte lyckats med det viktigaste för en socialt hållbar och varierad stad: att bygga för alla inkomstgrupper. Eftersom byggbolagen inte tjänar på att bygga billiga hyreslägen har det i Vallastaden inte heller byggts en enda sådan. Här kommer bostadsbristen in i bilden, och det faktum att ingen tycks vilja åtgärda den. Sverige är ett av få länder i Europa som inte har något system för bostäder för låginkomsttagare. Men i stället har politiken – även i socialt hållbara Vallastaden – lämnat allt ansvar till marknaden". (Svensson 2017).

bidrag är sålunda att vi ger ett brett, jämförande perspektiv på stadsdelsutveckling i två städer där vi ritar en social karta som blottar den moderna klasstrukturens utformning. Även om räckvidden för vår metod här stannar vid jämförande deskription av rumsliga klasshierarkier i två städer vid två tidpunkter ger resultatet oss möjlighet att diskutera tänkbara hypoteser om kausala relationer mellan exempelvis klassposition och livskvalitet (Pierre 2005: 446–447). En andra syfte är således att bidra till en diskussion om betydelsen av denna relation.

Analysen visar först och främst att klassegregation *inte* gett upphov till försämrade livsvillkor för arbetarklassen och proletariatet (för distinktion se sidan 8) i Eskilstuna eller Västerås, men samtidigt har klasskillnaderna ökat. Det finns intressanta skillnader mellan städerna. Vi har visserligen inte haft möjlighet att kartlägga individernas flyttmönster. Däremot kan vi visa hur, inom loppet av tio år, områden byter position i stadens klasshierarki. Då vi vill belysa betydelsen av ett områdes klassposition har vi valt att beröra flera aspekter av de boendes liv. Trots den ökande klassegregationen har varken hälsa, trygghet, medborgaranda eller möjligheter för de boende i låginkomstområden förändrats till det sämre mellan åren 2002 och 2012. I en avslutande del reflekterar vi över den närmare innebörden av dessa resultat och reser frågan om det är så att en klassegregerad stad med nödvändighet också måste innebära ett hinder för människor att ha en god livskvalitet även i fattiga stadsdelar.

## Historien om två städer

Som många andra mellansvenska industristäder har Eskilstuna och Västerås genomgått ett antal radikala strukturuomvandlingar och står inför liknande utmaningar. Västerås har dock i vissa avseenden bättre förutsättningar än Eskilstuna att hantera dessa utmaningar (Granberg 2004: 368).<sup>4</sup>

Arbetskraftsinvandring har haft stor betydelse för stadsdelarnas utveckling i Västerås. Den omfattande rekryteringen av företrädesvis metallarbetare från Sydeuropa i efterdyningarna av andra världskriget bidrog väsentligt till ASEA:s expansion. Denna arbetskraft bestod av yrkesutbildade verkstadsarbetare och ingenjörer som sedan skulle komma att tillhöra stadens arbetar- och medelklass. Västerås är delad i bemärkelsen att det främst är i den västra delen av staden vi finner stadsdelar dominerade av hushåll med låg inkomst.

Eskilstuna har historiskt varit en arbetarstad. I likhet med Västerås kan förändringar i Eskilstunas stadsbild knytas till lokaliseringen av tillverkningsindustri som går tillbaka till slutet av 1700-talet, då staden var en skattebefriad ”fristad”. Med kända multinationella företag som Saab Bofors Dynamics AB (tidigare Carl

4 Det beror på förbindelsen mellan dagens ABB och Västerås stad som bäst kan beskrivas som ”väldigt nära”. Det är inte konstigt när utvecklingen i staden ”nästan slavisk följer ASEA:s utvecklingskurva” (Granberg 2004: 129, 133; se även Västerås kommun 1985a: 12).

Gustafs stads gevärsfaktori) och Volvo Construction Equipment (tidigare Bolinder-Munktell och Volvo BM) för att nämna några blev Eskilstuna en av Sveriges viktigaste industristäder mellan första och andra världskriget. År 1950 var 60 % av den arbetsföra befolkningen anställd i tillverkningsindustrin (Samuelsson 2005: 39). I och med den nationella industrikras som tog fart i början på 1970-talet drabbades många av Eskilstunas invånare av arbetslöshet. Under detta decennium förlorade 2500 metallarbetare sina arbeten, och ytterligare 3000 drabbades av uppsägningar under 1980-talet (Samuelsson 2005: 40). I Eskilstuna är inte stadsdelar med låginkomstboende lika geografiskt koncentrerade som i Västerås. Med ett undantag (Nyfors) finns de i förorter både norr och söder om staden.

Förutom arbetskraftsinvandring har det sedan 1980-talet i båda städerna kommit en ny invandringsvåg, denna gång av flyktingar främst från Mellanöstern, Balkan och Afrika. Det bidrar till att de båda städerna växer och att deras politiker ställts inför likadana utmaningar vad gäller stadsdelsutveckling. Partipolitiskt har Socialdemokraterna i de båda städerna sedan valet 2014 samarbetat över blockgränsen (i Västerås Centerpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet; i Eskilstuna Moderaterna och Centerpartiet). Överst på den politiska dagordningen står i båda fallen att bygga nya bostäder för en växande befolkning och att bekämpa marginaliseringen av segregerade stadsdelar och bostadsområden (årsplaner 2016 för Västerås respektive Eskilstuna kommun), två prioriteringar som inte nödvändigtvis harmonierar. Som vi sett är städerna lika varandra på många sätt vad gäller befolkningsstorlek, historia av industrialisering, invandring och andra politiska utmaningar.

## Metod

Denna artikel bygger på ett forskningsprojekt samfinansierat av Eskilstuna kommun och Västerås stad med syfte att kartlägga och förklara förändringar i boendemönstren i respektive stad (Fell & Guziana 2016). Dessa två städer är på viktiga punkter jämförbara och liknar även andra, storleksmässigt och i andra avseenden jämförbara städer i Mellansverige såsom Örebro, Norrköping, Gävle och Karlstad. Studien är exempel på vad som brukar kallas "mest-lik"-metoden i jämförande samhällsvetenskap och ger därmed underlag både för meningsfulla generaliseringar och att upptäcka lokala särdrag (Mörner 1981, Elander, Strömberg, et. al., 1990).

Artikeln empiriska underlag består av statistik över 46 stadsdelar, 22 i Västerås och 24 i Eskilstuna. Stadsdelarnas gränser sammanfaller med SCB:s områdesindelning på nivån Nyko 2<sup>5</sup> (Amcoff 2012). För att undvika befolkningsmäs-

5 Nyckelkodsystemet (NYKO) tillhandahålls av SCB och gör det möjligt att redovisa statistik för delområden inom en kommun. Fastigheterna förs samman till de delområden kommunen konstruerat. Genom detta samband individ-fastighet-områdesindelning blir det tekniskt möjligt att bland annat redovisa befolkningsstatistik på stadsdelsnivå.

sigt små stadsdelar, har Eskilstuna kommun slagit samman vissa angränsande Nyko 2-områden. Därför väljer vi att använda det mer omfattande begreppet *stadsområde*. Den statistik som fanns tillgänglig erhöles från kommunerna och sträcker sig inte längre bakåt i tiden än 2002. Vi har inte haft möjlighet att uppdatera statistiken sedan 2012. Även om urbanforskning ofta är inriktad på att jämföra längre tidsperioder är det inte heller ovanligt att längre studier ändå består av kortare segment (Andersson & Magnusson Turner 2014; Hamnett 2015). Vi är medvetna om att aggregerad statistik inte direkt kan överföras till individnivå (Esaiasson, Giljam, et. al., 2017). Därför kommer våra slutsatser att gälla områden, inte individer.

Analysen genomförs i flera steg. Inledningsvis operationaliseras nyckelbegrepp och deras underliggande antaganden. I nästa steg använder vi medianen för de boendes årliga förvärvsinkomst för att kunna placera ett stadsområde i en av tre inkomst kategorier. Sambanden mellan förvärvsinkomst och de fyra beroende variablerna (*hälsa*, *trygghet*, *medborgaranda* och *möjlighet*) studeras sedan var för sig. På basis av dessa resultat poängsätter vi slutligen varje inkomst kategori för att kunna jämföra klasstrukturen i varje stad vid två tidpunkter (se tabell 2). Nedan beskrivs dessa steg mer ingående.

## OPERATIONALISERING AV NYCKELBEGREPP

Vad gäller medborgarens liv har vi valt att belysa fyra faktorer som i forskning och samhällsdebatt brukar framhållas som klassrelaterade: *hälsa*, *trygghet*, *medborgaranda* och *möjlighet*. Människors sjukfrånvaro och rehabiliteringstid (ohälsotalet) tillämpas i olika sammanhang som ett mått på den allmänna hälsan i ett stadsområde.<sup>6</sup> I ett internationellt perspektiv har Sveriges befolkning en god hälsa, men den är ojämnt fördelad (Wall, Persson, et. al., 2009; Rostila & Toivanen 2012). Skillnaden i hälsa beror mer på levnadsvanor än på genetiska faktorer och det är framförallt individer som saknar jobb, har svag ekonomi och låg utbildning som riskerar att drabbas av ohälsa (Marmot & Wilkinson 2006). Vi antar därför att ohälsotalet kommer att variera mellan stadsområden av olika klasskaraktär.

Trygghet är endast en klassfråga om den upplevda känslan av trygghet varierar mellan välbeställda och utsatta områden. Ett sätt att mäta graden av trygghet är att använda variabeln ”antal anmälda brott” till exempel i kontexter som ungdomsbrottslighet (Estrada 1997), misshandel (Eksten 2007), och brottsupplärning (Ahlberg & Kassman 2002). Vi kommer att använda denna variabel som ett mått på den grad av trygghet de boende kan antas känna. Men vi måste samtidigt ha i åtanke att ett högt antal anmälda brott i stället kan ”ha sin grund i ett allmänt ökande riskmedvetande [...] och i medias rapportering av våldsbrottslighet” (Lidskog 2006: 212). På samma sätt kan ett framgångsrikt

6 Kunskap om ohälsa används till exempel för att mäta social stress (Guldåker & Tykesson 2014).

trygghetsarbete ibland påverka den upplevda tryggheten i en stadsdel i positiv riktning (Berg & Johansson 2016), trots att antalet brott inte minskat.

Tabell 1: Faktorer, variabler, beskrivningar och källor

Faktor	Beroende variabel	Beskrivning	Källa
<b>Hälsa</b>	Ohälsotal	Ohälsotalet beräknas genom att summa dagar med sjukpenning inklusive arbetsskadesjukpenning, rehabiliteringspenning samt dagar med aktivitets och sjukersättning divideras med antal individer i åldersgruppen 16–64 år.	SCB
<b>Trygghet</b>	Anmälda brott	Statistiken över antalet anmälda brott ger en övergripande bild av ärendeflödet till Polisen, Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Tullverket. Den visar antalet händelser som har anmälts och registrerats som brott hos dessa myndigheter. Anmälningar inkluderar även händelser som efter utredning visar sig vara annat än brott.	Polisen
<b>Medborganda</b>	Valdeltagande	Riksdagsvalet 2010.	Val.se
<b>Möjlighet</b>	Utbildning	Avser högsta avslutade utbildning sista september varje år. Nivån är framtaget genom att multiplicera antalet på respektive utbildning med den tid det vanligtvis tar att slutföra. Detta värde divideras sedan med antalet elever.	SCB
<b>Klassposition</b>	Median årlig förvärvsinkomst	Summan av inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet. Avser personer 16–64 år boende i stadsdelen 31/12 respektive år.	SCB

Medborgaranda (civic culture) handlar om grad av tillit, förekomsten av samarbetsnätverk och valdeltagande men är också en fråga om klass. Det innebär till exempel att det kan finnas klassrelaterade skillnader i villighet att engagera sig i frågor som berör en själv och ens grannar (Putnam 1996; Rothstein 2003). Medvetna om måttets begränsning men med hänsyn till tillgänglig statistik använder vi här valdeltagande som ett uttryck för grad av medborgaranda.

Variabeln ”den genomsnittligt högsta utbildningsnivån” i ett stadsområde har tidigare använts för att beskriva sambandet mellan ”svenskar” och ”invandrades” möjligheter på arbetsmarknaden (Myrberg 2001a). Vi kommer i likhet med den studien att använda samma mått för samtliga ungdomars möjligheter på arbetsmarknaden (notera dock vår kritiska kommentar till dilemmat med kategorierna ”svenskar”-”invandrare” i not 9 nedan).

## INKOMSTKATEGORIER

Vi delar in stadsområdena i tre inkomstkategorier (*låg*, *medel* och *hög*) utifrån deras medianinkomst (figur 1). För att fastställa gränsvärden för varje

inkomstnivå gör vi på följande sätt. Storleken på inkomstkategorier för respektive stad bestäms genom att subtrahera den lägsta genomsnittliga förvärvsinkomsten från den högsta i varje stad och sedan dela differensen med tre. För att senare avgöra gränsvärden för varje kategori förankrar vi medelinkomstkategorierna på ömse sidor om medelvärde för hela staden. Detta ger oss ett mått för de två städerna som är känsligt för respektive stads inkomstkategorier (figur 1). Vi är dock medvetna om att gränserna mellan de olika inkomstkategorierna i själva verket är suddiga och överlappande, exempelvis mellan de rikaste låginkomstområdena och de (relativt sett) fattigaste medelinkomstområdena. Young kallar dessa hybridzoner (2000: 197). Därför är våra gränser endast att betrakta som ungefärliga. Andelen arbetslösa och de som uteslutande är beroende av försörjningsstöd varierar mellan kategorierna. I höginkomstkategorierna är denna andel lägst och i låginkomstkategorierna högst. En konsekvens av detta är att vi inte täcker samtliga boende, framförallt inte i låginkomstområdena.

Vi kommer även att koppla dessa olika kategorier till klassposition i analysen. Vi ansluter här till den indelning av klasser som görs av Devine & Sensier (2017: 32). De skiljer på överklass (elit), två typer av medelklass (etablerad och teknisk), två typer *arbetarklass* (traditionella arbetare och servicearbetare) och proletariat (arbetslösa, sjuka, missanpassade, m.fl.). Vi vet inte hur stor överklassen är i vårt material, men den är ofta beskriven som så liten att den inte ens finns som egen statistisk kategori (Hörnqvist 2016: 43). Av det skälet fokuserar vi uteslutande på medelklassen, arbetarklassen och proletariatet. Vi antar att en majoritet av *medelklassen* bor i stadsdelar med höga inkomster. *Arbetarklassen*, å andra sidan, påverkas traditionellt mer av skillnader i inkomster och antas därför bo i medelinkomststadsdelar medan *proletariatet* för det mesta antas bo i låginkomststadsdelar.

## SAMBAND, POÄNGSÄTTNING OCH GRÄNSVÄRDEN

Figurerna i Bilaga A visar sambandet mellan förvärvsinkomstkategori, å ena sidan, och ohälsotalet, antalet anmälda brott, valdeltagande och högsta utbildningsnivå, å den andra. Varje figur består av fyra kvadranter som visar sambandet ( $R_2$ ) i båda städer vid två tidpunkter: 2002 och 2012. För att synliggöra stadsområdenas utveckling färgsätts varje inkomstkategori. Svart, vit med svart cirkel och grått representerar låg-, medel- respektive höginkomstkategorierna. Även om vi identifierar det enskilda stadsområdet är det kategorierna som står i fokus.

Vi poängsätter och rangordnar inkomstkategorierna i relation till de fyra beroende variablerna. Gränsvärden visar var varje poängnivå börjar och slutar. De fastställs genom att värdet för varje beroende variabel delas in i tertialer. En inkomstkategori som tillhör den övre tertialen (eller beroende på kontext den lägre poängnivån) tilldelas tre poäng som motsvarar god hälsa, trygghet, hög medborgaranda och/eller goda möjligheter. En inkomstkategori som tillhör den mellersta tertialen får två poäng medan den som tillhör den lägsta tertialen får en poäng. För



att kunna tillämpa detta tillvägagångssätt på en hel inkomstkategori utgår vi från en majoritetsprincip: om flertalet stadsområden från en inkomstkategori hamnar på en trepoängnivå får samtliga stadsområden i denna kategori tre poäng.<sup>7</sup> Vi är medvetna om att detta leder till brister i transparens, men vi anser att poängsystemet ger en *generell* bild av sambandet mellan klassposition och livskvalité.

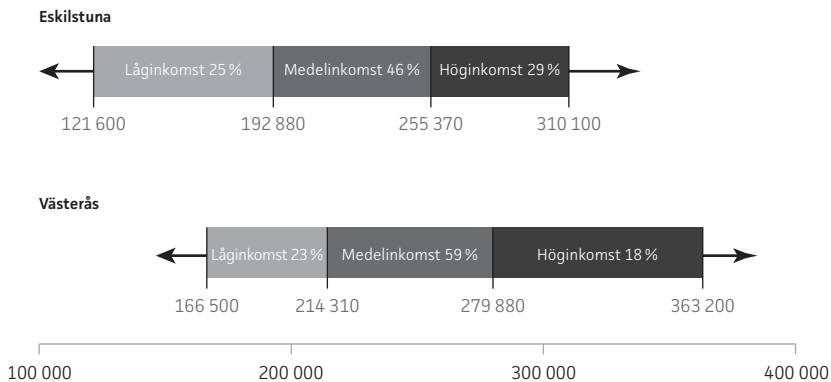
## Resultat och analys

Generellt sett kan vi konstatera att städerna år 2002 hade ungefär samma spridning i förvärvsinkomst bland de olika områdeskategorierna. Det som hänt sedan dess är att avståndet mellan låg- och höginkomstområden i båda städer har ökat. Gapet i förvärvsinkomst är vid båda tidpunkterna störst i Eskilstuna. Låginkomstområdena i Eskilstuna har haft en sämre ekonomisk utveckling än motsvarande områden i Västerås (se bilaga A). Vi kan alltså dra slutsatsen att Eskilstuna i denna mening har blivit en mer klassegregerad stad än Västerås.

### INKOMSTKATEGORIER I ESKILSTUNA OCH VÄSTERÅS

Figur 1 visar skalan för varje inkomstkategori i Eskilstuna respektive Västerås. Den enskilda inkomstkategoriens omfattning i varje stad varierar inte så mycket, men är något större i Västerås (65 570 SEK) än i Eskilstuna (62 490 SEK).

Figur 1. 2012 Eskilstuna och Västerås indelad i tre inkomstkategorier



Eftersom den genomsnittliga förvärvsinkomsten är högre i Västerås än i Eskilstuna är det inte förvånande att inkomstkategoriernas gränsvärde är betydligt lägre i Eskilstuna. Det innebär att en inkomstkategori i en stad inte är exakt lik sin motsvarighet i den andra. Exempelvis kan en individ boende i

7 Om minst hälften av stadsområdena i en kategori däremot tillhör mer än en angränsande poängnivå, eller åtskilda poängnivåer kommer inkomstkategorin att erhålla en av följande poängkombinationer: 2,5 eller 1,5 (se tabell 2).

ett medelinkomstområde i Eskilstuna ha samma årliga inkomst som en boende i ett låginkomstområde i Västerås. Eskilstuna har fler stadsområden inom höginkomst kategorin. I övrigt ser vi att medelinkomst kategorin är störst i båda städer, medan ungefär en fjärdedel av stadsområdena tillhör låginkomst kategorin.

## **FÖRÄNDRINGAR I STADSOMRÅDENAS KLASSPOSITION**

Då vi jämför inkomst kategorier över tid är det också viktigt att ta hänsyn till förändringar i områdenas klassposition. En förändring i ett stadsområdes klassposition kan förklaras av att individer flyttar mellan områdena, det vill säga byter bostad. Vi väljer här att lyfta fram möjligheten för ett enskilt stadsområde att byta klassposition istället för att fokusera på faktorer som individens flyttmönster, migration eller gentrifiering.

De områden som ingår i tabell 2 har valts ut eftersom de boende antingen har bytt sin klassposition under aktuell tidsperiod, eller har haft potential att byta klassposition genom en ökad (ca 25 %), eller sänkt (ca -25 %) förvärvsinkomst. Av de 33 % stadsområden som upplevt förändring är det endast fem som har bytt klassposition. Trots att en del stadsområdena byter klassposition är storleken på inkomst kategorierna ändå överlag ganska statisk mellan 2002 och 2012. Vi tolkar det som att områdeshierarkin, det vill säga statuskillnader i de båda städerna inte påverkats nämnvärt av flyttrörelser under den studerade tiden.

## **HÄLSA**

Det mest uppenbara resultatet är att ohälsotalet visar en markant negativ utveckling i båda städer över tid, medan inkomst kategorins relevans för boendes hälsa har bestått (figur 1, bilaga A); ju högre förvärvsinkomst desto färre antal sjukdagar och arbetsskador. I båda städerna följer hälsa en strikt klasshierarki (tabell 2). Även om hälsobilden inte har försämrats i låginkomst områdena finns en antydning om att hälsogapet bestått eller till och med vuxit något i båda städerna. Sambandet mellan stadsområdenas klassposition och ohälsotalet har med andra ord ökat mellan 2002 och 2012 i båda städerna. Resultatet ligger för övrigt i linje med en bredare studie av Rostila och Toivanen (2012) som visar att hälsa fortfarande är en konsekvens av klassposition.

Innebär den generella minskningen i antalet sjukskrivningar, arbetsskade ersättning och rehabiliteringsstöd mellan 2002 och 2012 att vi har blivit friskare och att det sker färre olyckor på arbetsplatsen? Inte nödvändigtvis. Det kan finnas andra förklaringar. Benägenheten att sjukskriva sig kan till exempel bero på införandet av karensdagar eller skillnader i arbetsförhållanden. Låginkomsttagare har i regel fysiska arbeten och måste av det skälet i större utsträckning stanna hemma när de är sjuka. Tjänstemän kan i större utsträckning än

industriarbetare ha arbetsuppgifter som ger möjlighet till distansarbete, även vid sjukdom. Hälsa är med andra ord inte bara en konsekvens av klasspositionen, utan påverkar också förmågan att bli frisk.

## **TRYGGHET**

Resultaten visar att variabeln har ett lågt förklaringsvärde då det inte finns något samband mellan de boendes förvärvsinkomst och antalet anmälda brott i ett stadsområde (figur 2, bilaga A). Det beror på att det finns ett fåtal stadsområden med extrema värden i båda städerna, vilket bidrar till att ge en onyanserad bild av de boendes känsla av trygghet. Otrygghet är i högre grad lokaliserad till städernas centrala delar och kan i mindre utsträckning betraktas som en klassfråga. Detta till trots är antalet anmälda brott högre i låginkomstområden, framförallt i Eskilstuna, och lägre i höginkomstområden (figur 2, bilaga A).

I övrigt är kopplingen mellan förvärvsinkomst och trygghet tvetydig eftersom ett minskat antal anmälda brott kan bero på två saker: antingen en faktisk minskning eller en minskad benägenhet att anmäla brott. Med andra ord, variabeln kan lika gärna vara en indikator på otrygghet, eller på polisens (rättsväsendets) brist på effektivitet och/eller legitimitet.

## **MEDBORGARANDA**

Sambandet mellan förvärvsinkomst och valdeltagande i ett stadsområde är alltså jämt starkt och vi kan även se att valdeltagandet har ökat överlag i båda städerna (figur 3, bilaga A). Klasstruktur ger starkast utslag i Västerås där valdeltagandet ökat mest. Valdeltagandet i Västerås låginkomstområden är lika högt som i Eskilstunas medelinkomstområden. Det är noterbart att det framförallt är i de bågge städernas mindre välbärgade områden som valdeltagandet ökat. Vi vill peka på tre möjliga förklaringar: en generell ökning i andelen röstberättigande, ett ökat valdeltagande bland invandrare och/eller ett nyväckt engagemang hos en grupp som tidigare inte använt sin rösträtt.

Vad gäller det första antagandet kan vi bekräfta att andelen röstberättigade har stigit med 8,3 % mellan 2002 och 2014 (Valmyndigheten.se). Det är, för det andra, även möjligt att de många etniska och kulturella föreningarnas engagemang i partipolitiken är en förklaring till invandrades ökade valdeltagande, i likhet med vad som skett till exempel i Rinkeby (Bengtsson & Hertting 2016). Det kan, för det tredje, också vara så att Sverigedemokraterna lockat väljare som annars inte deltar i val. Sammantaget innebär resultaten att ökningen i medborgaranda i låginkomststadsområden mest troligt förklaras av en kombination av fler röstberättigade och ett ökat deltagande av invandrare.

## **MÖJLIGHETER**

Trots att utbildningsnivån i låginkomstområdena har höjts är den fortfarande lägre än i andra stadsområden. Det finns dock enstaka låginkomstområden

som har lika hög utbildningsnivå som i de andra områdeskategorierna (figur 4, bilaga A). Förvärvsinkomstens betydelse för ungdomarnas utbildningsnivå ökar mest i låg- och medelinkomststadsområden i Västerås. I Eskilstuna däremot är utbildningsnivån i låginkomststadsområden högre än i motsvarande stadsområden i Västerås. Med tanke på att den genomsnittliga förvärvsinkomsten i Västerås är högre än den i Eskilstuna är resultatet oväntat, men är väl i linje med vad vi kan se i en årlig ranking av *bästa* skolkommun.<sup>8</sup>

Låginkomstområdenas relativt höga utbildningsnivå behöver dock inte leda till en lägre tröskel för inträde på arbetsmarknaden. Även om en ung invandrare går ut skolan med bra betyg är risken dessvärre stor att det inte leder till anställning, detta på grund av djupt rotad, fördomsfull och stigmatiserande särbehandling (Molina 2005: 41).<sup>9</sup>

### VAD BETYDER STADSOMRÅDENAS KLASSPOSITION FÖR MEDBORGARES LIVSKVALITÉ?

Tabell 2 är en sammanställning av resultaten i figurerna 1–4 i bilaga A och ska ses som ett mått på hur klassegregerad en stad är. Ju lägre poäng, desto starkare klassegregation. Välbärgade stadsområden har den bästa, medan utsatta stadsområden har den sämsta hälsan, tryggheten, medborgarandan och jobbmöjligheterna för ungdomar (tabell 2). Förvärvsinkomstens betydelse för boendes vardag stöder tesen om klassamhällets polarisering och stärker antagandet om parallella samhällen.

I poängfördelningen i tabell 2 kan den enskilda staden erhålla högst 36 poäng. Till att börja med är båda städernas klasstruktur väldigt lika då båda 2012 erhåller ungefär samma antal poäng (Eskilstuna 23,5 och Västerås 24). Fördelningen av poäng bland de tre klasspositionerna i varje stad är också lika i det avseendet att medelklassen får nästan tre gånger mer, och arbetarklassen dubbelt så många poäng som proletariatet i respektive stad.

8 År 2012 rankades Eskilstuna som nummer 226 och Västerås som 242 bland Sveriges 290 kommuner. Eskilstuna har klättrat i rankingen sedan dess, medan situationen för Västerås är oförändrat (Läraryrket.se).

9 I en kunskapsöversikt i huvudsak baserad på fyra doktorsavhandlingar pekar författarna på svårigheten/omöjligheten att "rubba den diskursiva ordning som härvidlag har etablerats. I vardagliga sammanhang blir "invandrare" någon som inte är, och kanske inte ens kan bli "svensk". Summan av alla kategoriseringar på mikronivå som människor använder sig av för att sortera intryck och positionera sig i förhållande till andra, bidrar sammantaget till en struktur som ter sig närmast oåtkomlig för offentlig politik" (Strömblad & Myrberg 2015: vi).

Tabell 2. Sambanden mellan klass och medborgares liv i två städer (2002) 2012

Inkomstkategori/ klassposition	Medborgares liv					
	Stad	Hälsa	Trygghet	Medborgaranda	Möjlighet	Total
Höginkomst/ medelklass	Västerås	(2) 3	(3) 3	(3) 2,5	(2) 2,5	(10) 11
	Eskilstuna	(3) 3	(3) 3	(3) 3	(na) 2,5	(na) 11,5
Medelinkomst/ arbetarklass	Västerås	(2) 2	(2) 2,5	(2) 2	(2) 2	(8) 8,5
	Eskilstuna	(2,5) 1,5	(2,5) 2	(2,5) 2	(na) 2	(na) 7,5
Låginkomst/ proletariat	Västerås	(1) 1	(1) 1	(2) 1	(1) 1	(5) 4
	Eskilstuna	(1,5) 1	(1) 2	(1) 1	(na) 1	(na) 5
Total		(12) 11,5	(12,5) 13,5	(13,5) 11,5	(na) 11	(na) 47,5

Vi kan slå fast att klasspositionens betydelse för människors liv i de båda städerna har förändrats något mellan 2002 och 2012, och kan också se tendenser till starkare klasspolarisering mellan stadsområden, fast på olika sätt. I Eskilstuna har hälsan försämrats för både arbetarklassen och proletariatet, medan medborgarandan försvagats något i Västerås, både inom medelklassen och proletariatet (tabell 2). Den minsta skillnaden mellan olika klasspositioner återfinns i variabeln ”ungdomarnas möjligheter”.

## Slutsatser

Vi lyfter fram tre empiriska slutsatser, varav den tredje är den teoretiskt mest laddade i relation till annan urbanforskning. För det första, framgår det av spridningen i förvärvsinkomst mellan olika typer av stadsdelar att det endast skett små förskjutningar i områdenas klassposition och (med undantag av tre områden i Eskilstuna) mest i riktning mot att några fattiga områden blivit mindre fattiga<sup>10</sup>. Med andra ord förändras inte det urbana landskapets klasshierarki nämnvärt under ett decennium, den tilltagande segregationen till trots. För det andra, understryker studien att klass och segregation sätter sin prägel på de två städerna, men på olika sätt. Analysen visar att Västerås inte är en lika starkt segregerad stad som Eskilstuna. Eskilstuna utmärker sig här på två sätt. Det ekonomiska gapet mellan fattiga och andra stadsdelar är stort och spridningen inom låginkomstskategorin så stor att stadsområdena skulle kunna delas in i två grupper; en ligger i paritet med Västerås låginkomststadsdelar och en annan släpar efter och tillhör nu vad Polisen kallar Sveriges ”mest utsatta områden”.

10 För en mer detaljerad dokumentation av den empiriska studien se Fell & Guziana 2016.

För *det tredje* är inte människors hälsa och möjligheter i fattiga stadsdelar nödvändigtvis en spegling av skillnader i förvärvsinkomst mellan stadsdelar. Detta resultat stämmer för övrigt med en nyligen publicerad granskning av 15 utsatta stadsdelar i svenska städer (DN granskar, 170216). Emellertid visar Molina & Grundström (2016) att de förhållandevis goda möjligheterna till trots kommer invandrare i låginkomstområden att diskrimineras på arbetsmarknaden. Slutsatsen innebär ett tänkvärt bidrag i relation till annan samhällsvetenskaplig urbanforskning, där det vanligen är mer eller mindre underförstått att ökande klasskillnader också innebär försämrade livsvillkor för samhällets sämst ställda (se till exempel Young 2000, Mouffe 2000, Cheshire 2007, Lees 2008, och Wacquant 2008).

## Diskussion

Som vi sett är levnadsvillkoren i Eskilstunas och Västerås ”mest utsatta stadsdelar” i stora drag desamma 2012 som tio år tidigare, även om klasskillnaderna mellan rika och fattiga områden har ökat. Genom att tillämpa fyra olika indikatorer på livskvalitet kan vi se att marginalisering inte alltid behöver betyda att ungdomar i fattiga områden löper större risk att avbryta sin skolgång och som vuxna utveckla sämre hälsa, hamna i kriminalitet och alieneras politiskt. Utvecklingen behöver inte nödvändigtvis följa den gamla devisen att: “dis-advantaged youth living in states with larger income gaps between the poor and middle class appear to see less value in investing in their human capital” (Wichowsky 2017: 5).

En i segregationsforskningen vanlig förklaring till sämre hälsa och ett lågt valdeltagande i stigmatiserade stadsdelar är bristen på socialt kapital, till exempel nätverk som gynnar tillit. Dock visar vi att livskvaliteten i områden med låg klassposition inte nödvändigtvis behöver försämrats av att de rumsliga och socioekonomiska klyftorna ökar. Det kan också betyda att klassegregation inte heller innebär en avsaknad av sociala relationer mellan de boende. Det finns forskning som visar att områdesorienterade insatser positivt kan påverka människors hälsa, deltagande och möjligheter att lyckas på arbetsmarknaden (Andersson, Bråmås & Holmqvist 2010). Det kan ge hopp till exempel för Eskilstunas mest utsatta områden. Men för att få långsiktigt positiva effekter på bred front måste migrations- och arbetsmarknadspolitik samordnas med planerat bostadsbyggande och inte styckas upp i enstaka projekt.<sup>11</sup> Den nationella politiken spelar en stor roll för vilket handlingsutrymme som ges på den lokala nivån. Om projektpolitik i mellanstora städer som Västerås och Eskilstuna

11 “[...] given the current Western European context of economic growth and lasting high rates of unemployment in certain groups, area-based policies have to go hand in hand with a radical and large-scale redistribution of work, schooling opportunities and purchasing power” (Vranken, Decker, et. al., 2003: 63).

stannar vid just projektpolitik kan sociala problem relaterade till segregation rentav förvärras, till exempel genom att inge falska förhoppningar hos de boende. I en nyligen publicerad svensk avhandling återger författaren en sådan vanlig, något uppgiven uppfattning bland projektarbetare som är/varit verk-samma i stadsdelen Lindängen, Malmö (Karlsson 2016: 205).

Två saker kan tala för en positiv utveckling av medborgarandan. Det faktum att valdeltagandet 2010 och 2014 ökade i stadsdelar som tillhör låginkomst-kategorin är en ljusning liksom att ungdomar i fattiga områden formellt har nästan lika goda möjligheter till utbildning och deltagande i samhällslivet som ungdomar i andra områden. Detta spirande sociala kapital kan kanske, i linje med resonemang av Putnam (2015) och andra samhällsvetare, betraktas som en motvikt till ett annars sämre liv och dålig representation i en tid där en rad politiska partier tävlar med varandra om att kräva starkare polisiära och till och med militära insatser i ”utsatta områden”.

## Referenser

- Ahlberg, Jan & Kassman, Anders, 2002. *Varför har brottsuppleringen minskat? En analys av orsakerna*. Stockholm: BRÅ.
- Amcoff, Jan, 2012. “Hur bra fungerar SAMSområdena i studier av grannskapseffekter? En studie av SAMSområdenas homogenitet”, *Socialvetenskaplig tidskrift*, nr 2, 93–115.
- Amin, Ash, 2002. “Ethnicity and the Multicultural City: Living with Diversity”, *Environment and Planning*, (6): 959–980.
- Andersson, Roger & BråmÅ, Åsa, 2004. “Selective Migration in Swedish Distressed Neighbourhoods: Can Area-based Urban Policies Counteract Segregation Processes?”, *Housing Studies*, 19 (4): 517–539.
- Andersson, Roger, 2006. “‘Breaking Segregation’ – Rhetorical Construct or Effective Policy? The Case of the Metropolitan Development Initiative in Sweden”, *Urban Studies*, 43 (4): 787–799.
- Andersson, Roger, BråmÅ, Åsa & Holmqvist, Emma, 2010. “Counteracting Segregation: Swedish Policies and Experiences”, *Housing Studies*, 25 (2): 237–256.
- Andersson, Roger, 2013. “Reproducing and reshaping ethnic residential segregation in Stockholm: the role of selective migration moves”, *Geografiska Annaler B*, 95 (2): 163–187.
- Andersson, Roger, Bengtsson, Bo & Myrberg, Gunnar (red.), 2016. *Mångfaldens dilemman. Boendesegregation och områdespolitik*. Stockholm: Gleerups.
- Andersson, Roger & Hedman, Lina, 2016. “Economic Decline and Residential Segregation: A Swedish Study with Focus on Malmö”, *Urban Geography*, 37 (5): 748–768.
- Bengtsson, Bo & Hertting Nils, 2016. ”Makten i den etnifierade staden – invandrarföreningar och lokal politik i Botkyrka”, 121–142 i Bo Bengtsson, Gunnar Myrberg & Roger Andersson (red.), *Mångfaldens dilemma. Medborgarskap och integrationspolitik*. Stockholm: Gleerups.
- Bengtsson, Bo, Myrberg, Gunnar & Andersson, Roger (red.), 2016. *Mångfaldens dilemman. Boendesegregation och områdespolitik*. Stockholm: Gleerups.

- Berg, Monika & Johansson, Tobias, 2016. "Trust and safety in the segregated city: contextualizing the relationship between institutional trust, crime-related insecurity and generalized trust", *Scandinavian Political Studies* 39 (4): 458–481.
- Björklund, Anders & Jäntti, Markus, 2011. *Inkomstfördelningen i Sverige*. SNS Valfärdsrapport 2011. Stockholm: SNS Förlag.
- Brunnberg, Elinor & Darvishpour, Mehrdad, 2016. *Etnicitet, kultur och genus: Om ensamkommande barn och mötet med den svenska skolan*. Stockholm: Liber.
- Burgess, Ernest, W., 1928. "Residential Segregation in American Cities", *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 105–115.
- Bråmås, Åsa, 2011. *Går det att vända utveckling i utsatta bostadsområden? Exemplet Navestad/Ringdansen i Norrköping*. Centrum för kommunstrategiska studier. Rapport 2011:5.
- Cheshire, Paul, 2007. *Segregated Neighbourhoods and Mixed Communities: A Critical Analysis*. York: Joseph Rowntree Foundation.
- Dagens Nyheter, 2017. "Samverkan på bred front har vänt utvecklingen i Södertälje", Stockholmsdelen, den 24 oktober, s. 4.
- Dagens Nyheter, 2017. "Björklund varnar för en ny underklass i Sverige", DN den 3 juli, Online: <https://www.dn.se/nyheter/politik/bjorklund-varnar-for-en-ny-underklass-i-sverige/>
- Dagens Nyheter, 2017. "Förbättrad hälsa och fler som har jobb i problemområden", DN granskar, den 16 februari.
- Dagens Nyheter, 2017. "Morden i Malmö. Lokala polisen intresserade av samarbete", Nyheter, 3 april, s. 10.
- Danermark, Berth, 1983. *Klass, inkomst och boende. Om segregationen i några kommuner*. Örebro Studies 1. Department of Sociology. Stockholm: Liber.
- Dear, Michael J. 2000. *The Postmodern Urban Condition*. New Jersey: Wiley-Blackwell.
- De Boyser, Katrien, Dewilde, Caroline, Dierckx, Daniella & Friedrichs, Jürgen (red.), 2009. *Between the Social and the Spatial. Exploring the Multiple Dimensions of Poverty and Social Exclusion*. Farnham: Ashgate.
- Devine, Fiona. & Sensier, Marianne, 2017. "Class, Politics and the Progressive Dilemma", *The Political Quarterly*, 88 (1): 30–38.
- Eksten, Anna, 2007. *Misshandel mellan obekanta: kan fler brott klaras upp?* Västerås: Edita Norstedts.
- Elander, Ingemar, Strömberg, Thord, Danermark, Berth & Söderfeldt, Björn, 1991. "Locality research and comparative analysis: the case of local housing policy in Sweden", *Environment and Planning A* 23: 179–196.
- Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik, Towns, Ann & Wängnerud, Lena (femte upplagan), 2017. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Estrada, Felipe, 1997. "Ungdomsvåld: upptäckten av ett samhällsproblem. Ungdomsbrottslighet i svensk dagspress 1950–1994/Youth Violence: The Discovery of a Social Problem. Youth crime in Swedish editorials 1950–1994", *Sociologisk Forskning* 34 (4): 51–72.
- Fell, Terence & Guziana, Bozena, 2016. *Stad, rättvisa och boendesegregation*. Forskningsrapport SiSS 2016:1. Samhällskontraktet. Västerås: Mälardalens högskola.
- Flint, John, Atkinson, Rowland & Ferrari, Ed, 2016. "Loïc Wacquant Commentaries". *People, Place and Policy* 10 (2): 174–184.



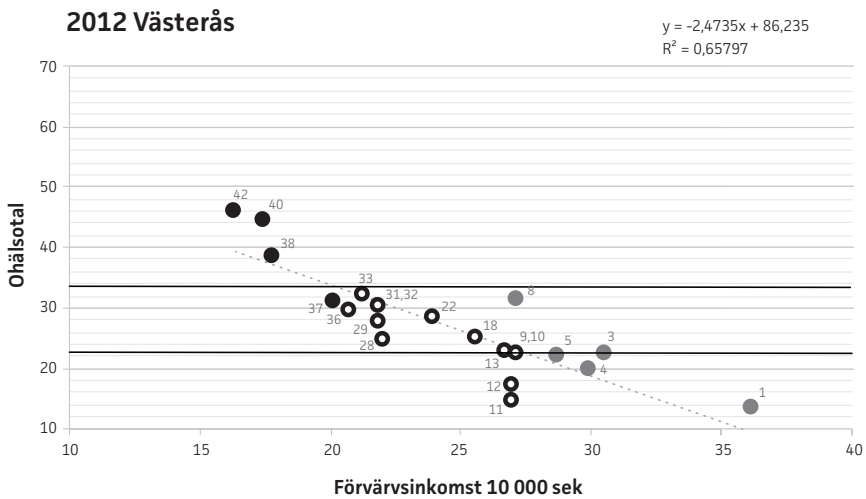
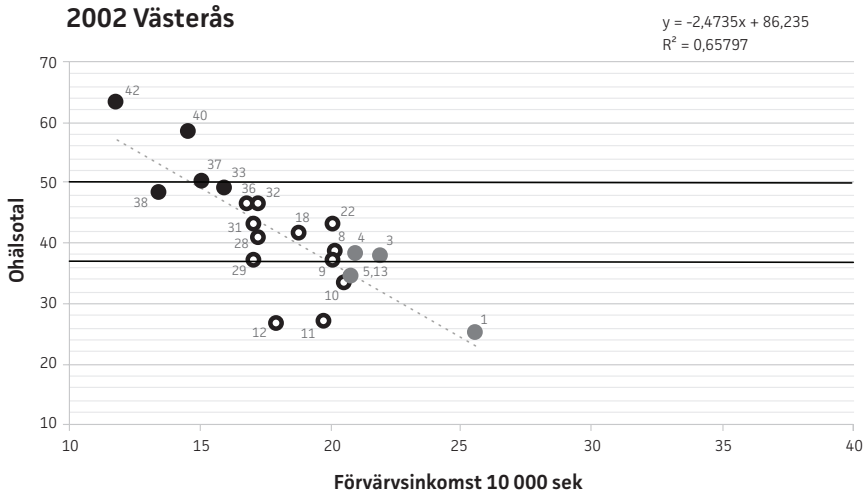
- Friedrichs, Jürgen, Galster, George & Musterd, Sako, 2003. "Neighbourhood Effect on Social Opportunities: the European and American Research and Policy Context", *Housing Studies*, 18: 797–806.
- Granberg, Mikael, 2004. *Från lokal välfärdsstat till stadspolitik och politiska processer mellan demokrati och effektivitet: Vision Mälarstaden och Östra hamnen i Västerås*. Örebro Studies in Political Studies 11. Örebro: Örebro universitet.
- Guldåker, Niklas & Tykesson, Mona, 2014. *Social stress och sociala risker i två städer – ett analys exempel*. Malmö: Publications in Urban Studies.
- Gustavsson, Eva & Elander, Ingemar, 2016. "Sustainability potential of a redevelopment initiative in Swedish public housing: The ambiguous role of residents' participation and place identity", *Progress in Planning*, 103: 1–25.
- Hedin, Karin, Clark, Eric, Lundholm, Emma & Malmberg, Gunnar, 2012. "Neoliberalization of housing in Sweden: gentrification, filtering and social polarization", *Annals of the Association of American Geographers*, 102 (2): 443–463.
- Hedman, Lina & Andersson, Roger, 2016. "Etnisk segregation och inkomstsegregation i Sveriges tio största arbetsmarknadsregioner", 15–38 i Andersson, Roger, Bengtsson, Bo & Myrberg, Gunnar (red.), *Mångfaldens dilemman. Boende segregation och områdespolitik*. Malmö: Gleerups.
- Hörnqvist, Magnus, 2016. *Klass*. Stockholm: Liber.
- Inglehart, Ronald & Welzel, Christian, 2005. *Modernization, Cultural Change and Democracy: The Human Development Sequence*. New York: Cambridge University Press.
- Karlsson, Sandra, 2016. *Områdesbaserad politik – möjligheter till strukturell förändring Lokalt utvecklingsarbete i marginaliserade bostadsområden i Malmö*. Doktorsavhandling. Stockholm: KTH.
- Kultiration, 2007. "Rikemansgetto". Youtube: [www.youtube.com/watch?v=b8bQ69FGsVk](http://www.youtube.com/watch?v=b8bQ69FGsVk)
- Lees, Loretta, 2008. "Gentrification and Social Mixing: Towards an Inclusive Urban Renaissance?" *Urban Studies*, vol 45 (12), 2449–2470.
- Lidskog, Rolf, 2006. *Staden, våldet och tryggheten*. Göteborg: Daidalos.
- Marmot, Michael & Wilkinson, Richard, G., 2006. *Social Determinants of Health*. Oxford: Oxford University Press.
- Miller, Walter, B. 1958. "Lower class culture as a generating milieu of gang delinquency", *Social Issues*, 14 (3): 5–19.
- Molina, Irene, 2005. "Rasifiering", s. 95–113 i de los Reyes, Paulina. & Kamali, Massoud, *Bortom Vi och Dom. Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. Rapport från Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering (SOU: 2005:41).
- Molina, Irene & Grundström, Karin, 2016. "From Folkhem to Life-Style Housing in Sweden: Segregation and Urban Form, 1930's – 2010's", *International Journal of Housing Policy* 16: 316–336.
- Musterd, Sako, 2005. "Social and Ethnic Segregation in Europe: Levels, Causes, and Effects", *Journal of Urban Affairs* 27(3): 331–348.
- Myrberg, Mats, 2001a. "Invandrares förmåga att läsa och skriva på svenska – en betraktelse över orättvisor eller en orättvis betraktelse", s. 1–17 i Naucier, Kerstin (red.), *Symposium 2000. Ett andraspråksperspektiv på lärande*. Stockholm: Sigma förlag.
- Mörner, Magnus, 1981. "Komparation: att vidga historiska perspektiv", *Scandia. Tidskrift för historisk forskning* 47(2): 226–243.

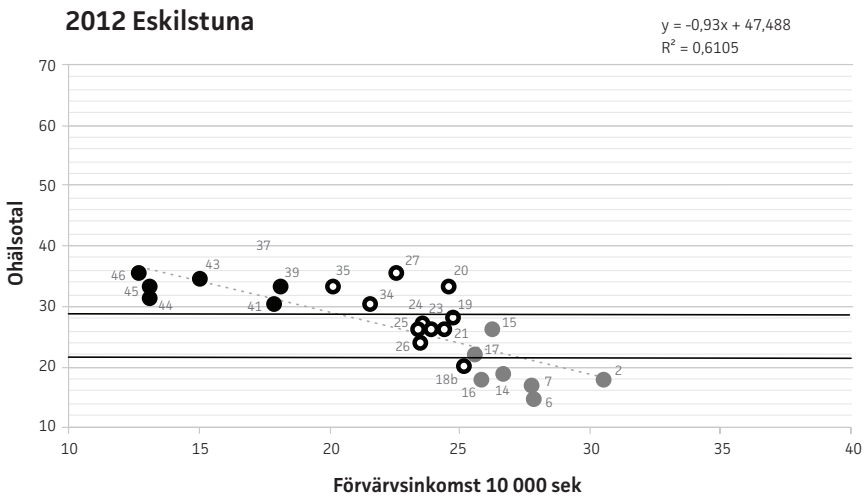
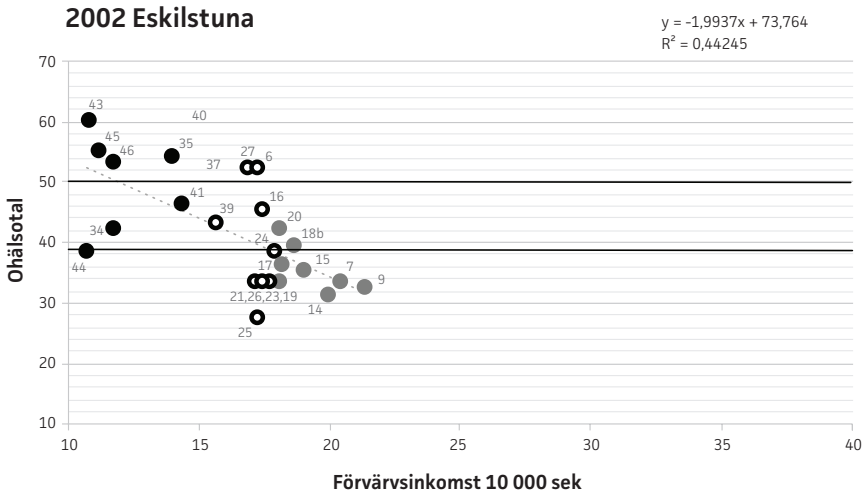
- North, Douglas, 1990. *Institutionerna, tillväxten och välståndet*. Stockholm: SNS Förlag.
- OECD, 2011. *Society at a Glance*. OECD Social Indicators.
- Petsimeris, Petros & Rimoldi, Stefana, 2016. "Socio-economic divisions of space in Milan in the post-Fordist Era", i Tammara, Titt, Marcinczek, Szymon, van Ham, Maarten & Musterd, Sako (red.), *Socio-Economic Segregation in European Capital Cities*. New York: Routledge.
- Polisen, 2015. *Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelse*. Nationella operativa avdelningen (NOA), underrättelseenheten. Stockholm: NOA.
- Polisen, 2017. *Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Nationella operativa avdelningen (NOA), underrättelseenheten. Stockholm: NOA.
- Préteceille, Edmond, 2007. "Is Gentrification a useful paradigm to analyse social changes in the Paris Metropolis?", *Environment and Planning A*, 39 (1): 10–31.
- Putnam, Robert, D., 1996. *Den fungerande demokratin: medborgarandans rötter i Italien* (1. uppl.). Stockholm: SNS Förlag.
- Putnam, Robert, D., 2015. *Our kids. The American Dream in Crisis*. London: Simon & Schuster.
- Rojas, Mauricio, 2004. *Utanförskapets karta*. Utgiven av Folkpartiet.
- Rostila, Mikael & Toivanen, Susanna (red.), 2012. *Den orättvisa hälsan. Om socioekonomiska skillnader i hälsa och livslängd*. Stockholm: Liber.
- Salonen, Tapio, 2012. *Befolkningsrörelser, försörjningsvillkört och bostadssegregation. En sociodynamisk analys av Malmö. Ett diskussionsunderlag framtaget för Kommission för ett socialt hållbart Malmö*. Malmö stad.
- Sannerstedt, Anders, 2015. "Hur extrema är Sverigedemokraterna?", i Bergström, Annika, Johansson, Bengt, Oscarsson, Henrik & Oskarsson, Maria (red.), *Fragment*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Samuelsson, Johan, 2005. *Kommunen gör historia. Museér, identitet och berättelser i Eskilstuna 1959–2000*. Doktorsavhandling, Uppsala universitet.
- Scarpa, S., 2013. "The Emergence of a Swedish Underclass? Welfare State Restructuring, Income Inequality and Residential Segregation in Malmö, 1991–2008", *Economia & Lavoro*. XLVII, 121–138.
- Slater, Tom, 2013. "Your Life Chances Affect Where You Live: A Critique of the 'Cottage Industry' of Neighbourhood Effects Research", *International Journal of Urban and Regional Research*, 37 (2): 367–87.
- Strömblad, Per & Myrberg, Gunnar, 2017. *Kategoriernas dilemman. En kunskapsöversikt om kategorisering utifrån nationellt och etniskt ursprung i offentlig politik och forskning*. Delmi kunskapsöversikt 2015: 7. Stockholm: Delegationen för migrationsstudier.
- Svensson, Julia, 2017. "Vision om variation i staden", *Dagens Nyheter*, DN Kultur, 7 september.
- Thörn, Catharina, 2013. "Här utplånas mångfalden", *Arkitektur* (7): 68–77.
- Thörn, Catharina & Holgersson, Helena, 2014. *Gentrifiering*. Lund: Studentlitteratur.
- Urban, Susanne, 2005. *Att ordna staden. Den nya storstadspolitiken växer fram*. Doktorsavhandling, Stockholms universitet. Lund: Arkiv förlag.
- Vranken, Jan, De Decker, Pascal, van Nieuwenhuyze, Inge, 2003. *Social Inclusion, Urban Governance and Sustainability: Towards a Conceptual Framework for the UGIS Research Project*. Antwerpen: Garant.

- Västerås kommun, 1985a. "Västerås kommun i framtiden. Rapport nr 6". Rapportserie från projektsekretariatet, Kommunstyrelsens förvaltning. Februari 1985. Västerås kommun.
- Wacquant, Loïc, 1993. "Urban outcasts: Stigma and division in the black American ghetto and the French urban periphery", *International Journal of Urban and Regional Research* 17(13): 366-383.
- Wacquant, Loïc, 2008. *Urban Outcasts. A Comparative Sociology of Advanced Marginality*. Cambridge: Policy Press.
- Wall, Stig, Persson, Gudrun & Weinehall, Lars, 2009. "Public Health in Sweden – facts, visions and lessons", i Beaglehole, Robert & Bonita, Ruth (red.), *Global Health – a New Area*. Oxford: Oxford University Press.
- Wichowsky, Amber, 2017. "Civic Life in the Divided Metropolis: Social Capital, Collective Action, and Residential Income Segregation", *Urban Affairs Review*, (1): 1-31.
- Young, Iris, M., 2000. *Inclusion and Democracy*. Oxford: Oxford University Press.
- Östh, John, Malmberg, Bo & Andersson, Eva, K., 2015. "Analysing segregation using individualized neighbourhoods", i Lloyd, Christopher, Shuttleworth, Ian & Wong, David (red.), *Social-Spatial Segregation. Concepts, Processes and Outcomes*. Bristol: Policy Press

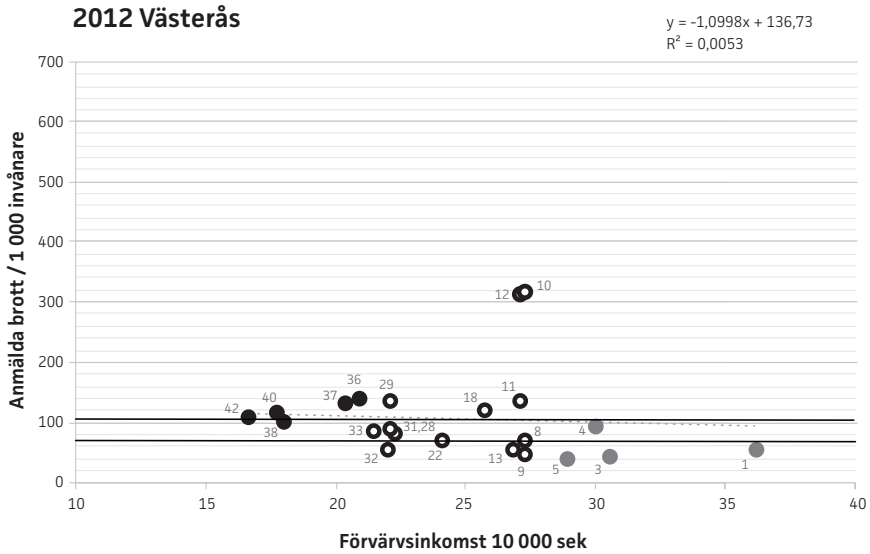
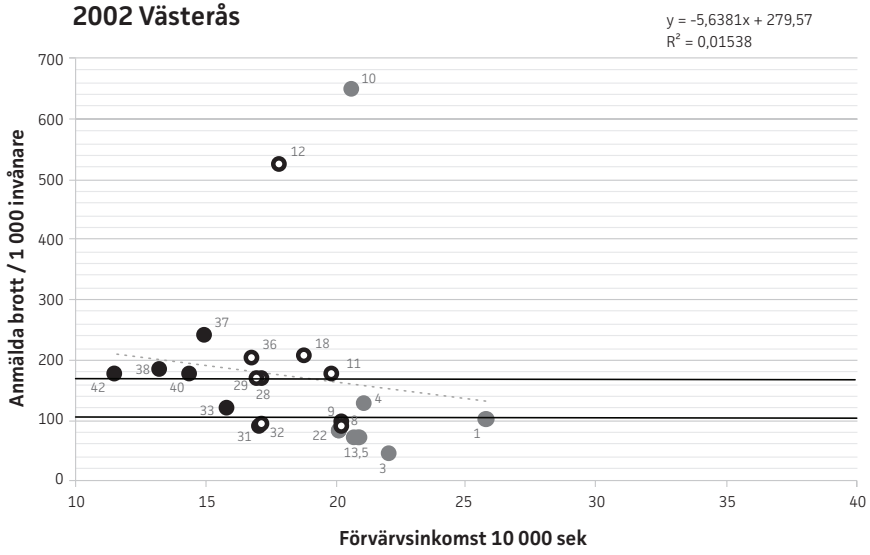
## Bilaga A: Samband mellan stadsområdenas klassposition och de boendes aggregerade livskvalité

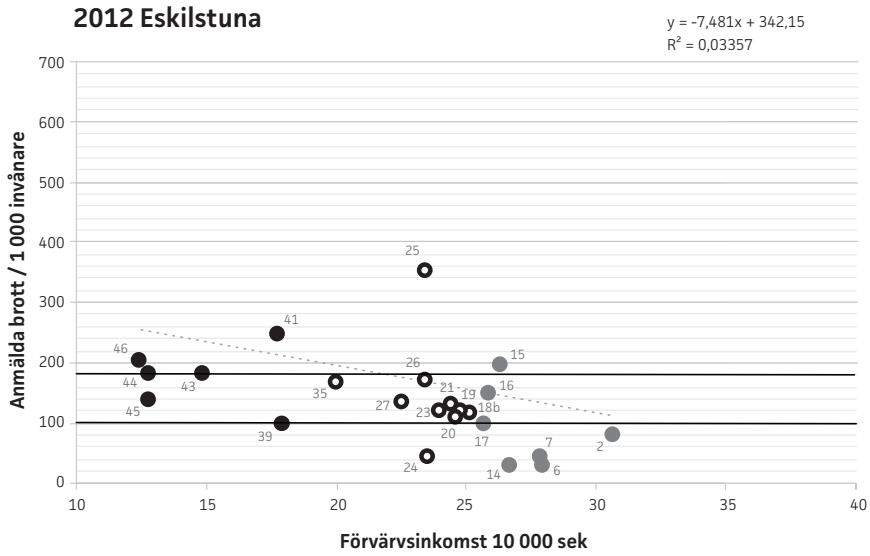
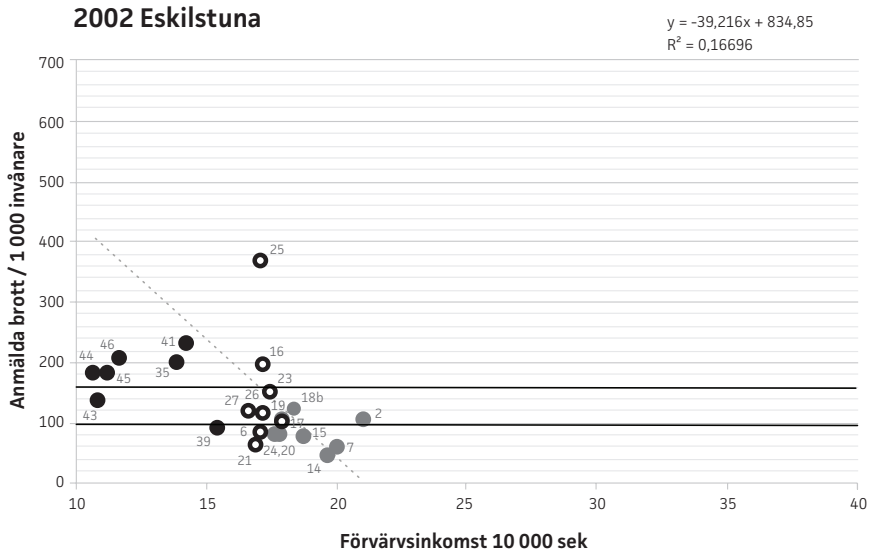
Figur 2: Den aggregerade hälsan i tre typer av stadsområde (mätt i 10 000 sek)



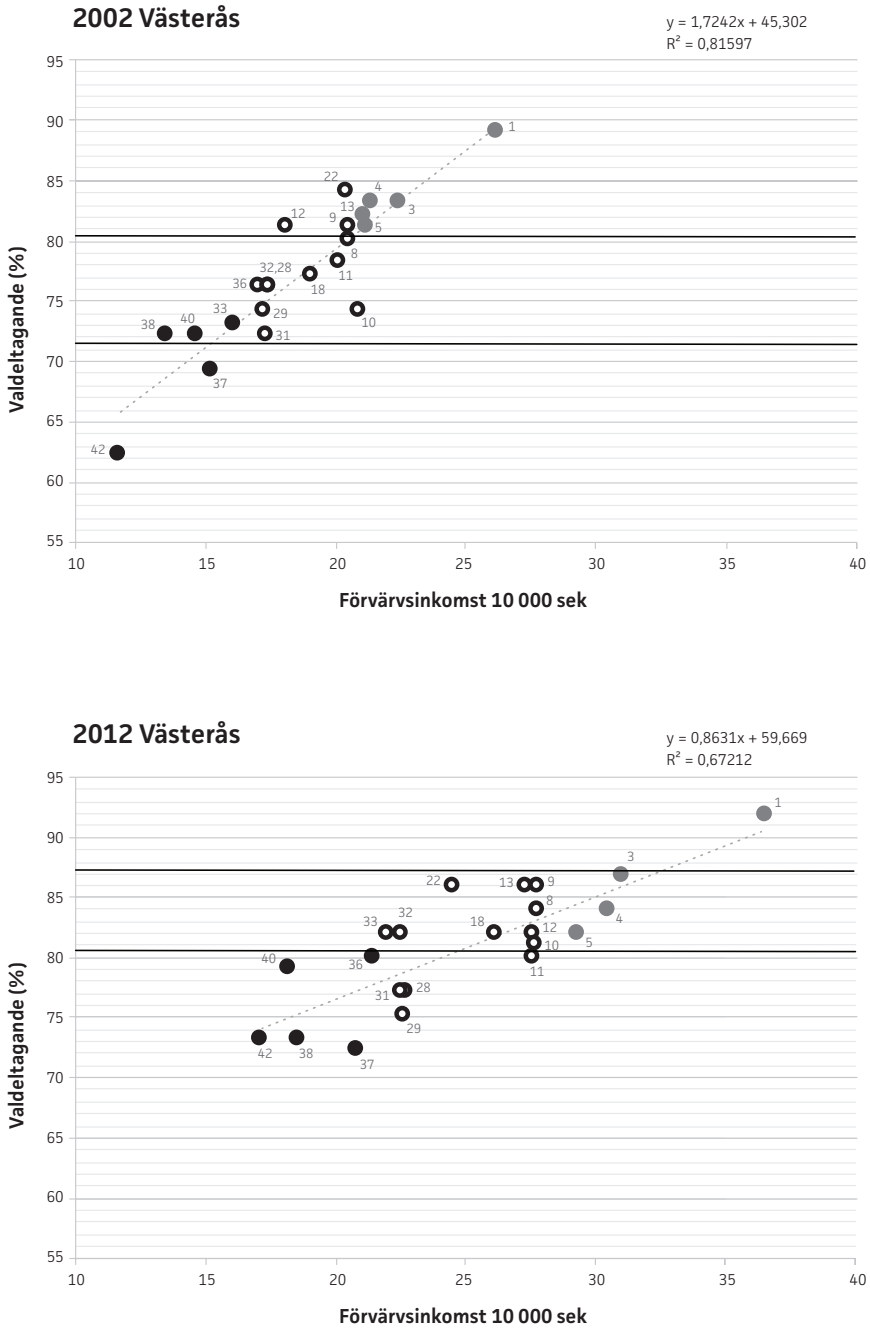


Figur 3. Den aggregerade trygghetskänslan i tre typer av stadsområde (mätt i 10 000 sek)

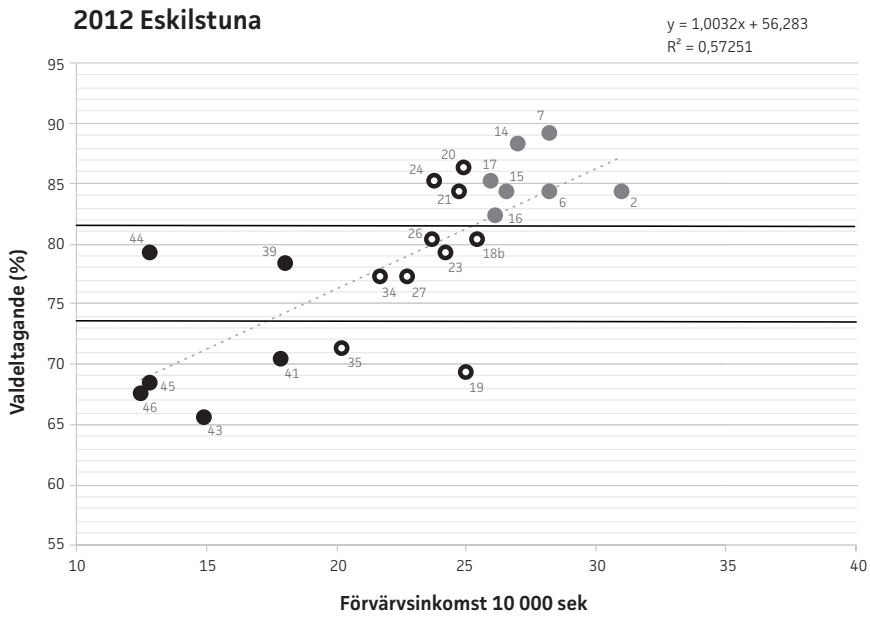
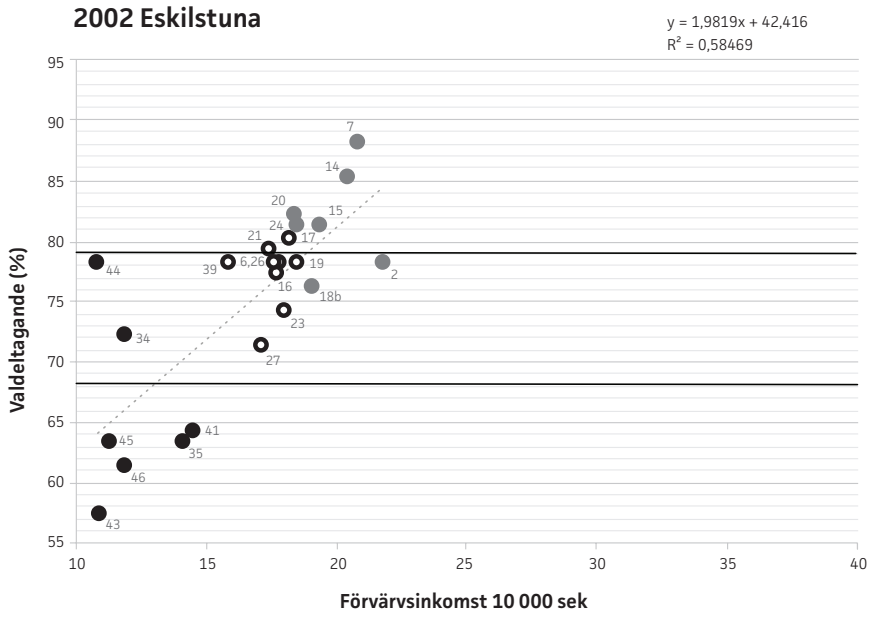




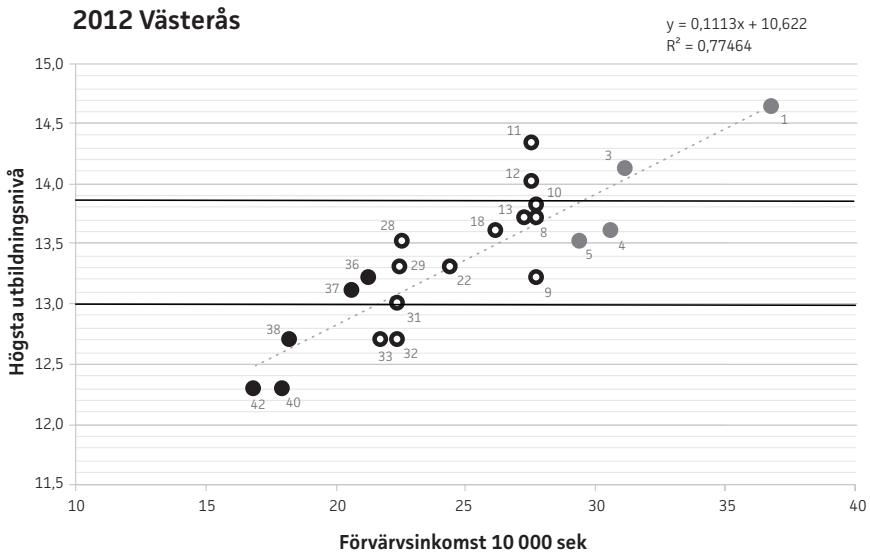
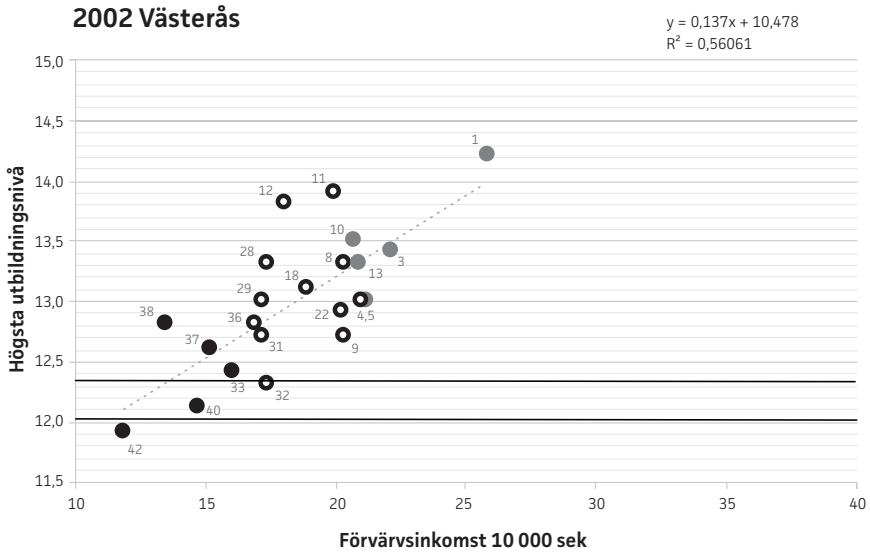
Figur 4. Den aggregerade medborgarandan i tre typer av stadsområde (mätt i 10 000 sek)

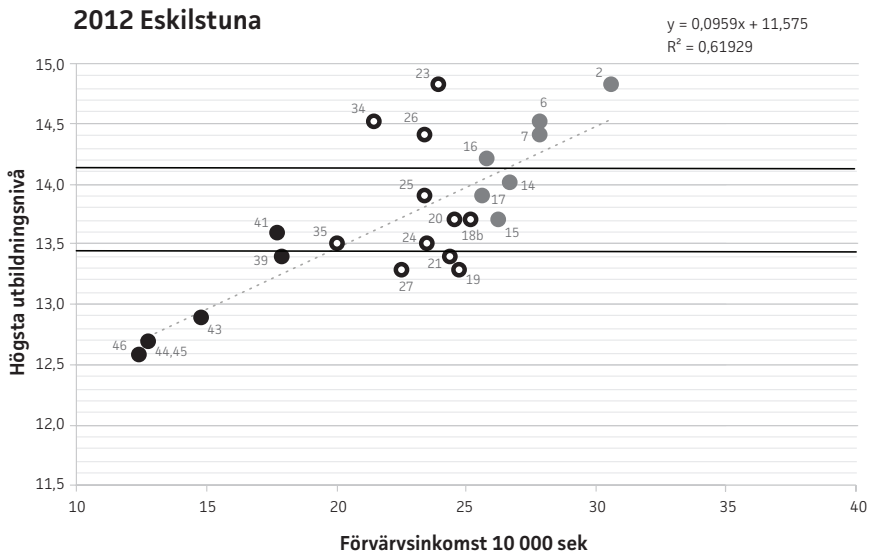






Figur 4: Den aggregerade möjlighetsnivån i tre typer av stadsområde (mätt i 10 000 sek)





Tabell 3: Stadsområden i båda städerna rankade efter årlig median förvärsinkomst 2012

Rankning	Stadsområde
1	Hamre-Talltorp (Västerås)
2	Kvicksund tätort (Eskilstuna)
3	Rönnby (Västerås)
4	Dingtuna-Barkarö (Västerås)
5	Irsta mm (Västerås)
6	Tumbo glesbygd (Eskilstuna)
7	Skogstorp (Eskilstuna)
8	Erikslund mm (Västerås)
9	Tillberga-Hökåsen (Västerås)
10	Vetterstorp-Stohagen (Västerås)
11	Aroslund-Kristiansborg (Västerås)
12	Centrala Staden (Västerås)
13	Önsta-Gryta (Västerås)
14	Mesta + Borsökna (Eskilstuna)
15	Kjulaås tätort (Eskilstuna)
16	Gredby (Eskilstuna)
17	Hällbybrunn tätort (Eskilstuna)
18	Skiljebo-Hemdal-Brandthovda (Västerås)
18b	Valhalla-Slagsta (Eskilstuna)
19	Ärla tätort (Eskilstuna)
20	Ekeby (Eskilstuna)
21	Hällberga tätort (Eskilstuna)
22	Skälby (Västerås)
23	Öster (Eskilstuna)
24	Hällsta tätort (Eskilstuna)
25	Venus industriområde (Eskilstuna)
26	Tunafors (Eskilstuna)
27	Torshälla (Eskilstuna)
28	Jakobsberg – Pettersberg (Västerås)
29	Gideonsberg-Skallberget (Västerås)
31	Haga-Malmaberg (Västerås)
32	Skultuna mm (Västerås)
33	Bjurhovda (Västerås)
34	Centrum (Eskilstuna)

**Rankning Stadsområde**

35	Norr (Eskilstuna)
36	Viksäng (Eskilstuna)
37	Hammarby (Västerås)
38	Vallby (Västerås)
39	Vilsta (Eskilstuna)
40	Bäckby (Västerås)
41	Nyfors (Eskilstuna)
42	Råby (Västerås)
43	Årby (Eskilstuna)
44	Lagersberg (Eskilstuna)
45	Skiftinge (Eskilstuna)
46	Fröslunda (Eskilstuna)